מסורת השי"ס

וילך יעקב מבאר שבע וילך חרנה. אלמא בא לחרן וכתיב ויפגע במקום שעדיין לא הגיע לחרן שהיה עדיין בבית אל: **שהפלנו בו אבותי.** אברהם ויצחק (אברהם דכתיב ויעתק משם יצחק לון מקרא בידי): **סדר בדפסים למסדר.** למקום: **קפלה ליה ארעא.** והיה שם מיד וקרא מוכיח דכתיב "ויפגע במקום" שהמקום פגעו ושקפלה לו הארץ ונתקרב לו המקום: **אני גרסינן ד"א אין פגיעה אלא תפלה.** וגרסה למולי "דהכא" לא מיגרסא הך מילתא: 'בית אל' זה ירושלים, חרן=חון לארץ: **כי בא השמש.** 'ויבא השמש' לא נאמר אלא 'כי בא השמש' דמשמע שהיה דעתו לחזור כי עוד היום גדול כיון שראה 'כי בא השמש' לן: **ויזרח לו השמש.** משמע 'השמש' שהיה לו כבר, שבא בשביל כבר: **ומנ"ל דכלם זרעים דדוד.** כדאפיך לעיתיה: **שהם נמי אשמיר אביר.** מכתבי טב: **שגלונות.** מלכות: **על אברהם.** כשנלחם בד' מלכים: **בני אביי.** האי חסר חד היכי קאמר אי חסר חד רבוא וכו': **לשונה.** כת לשונה מחיל של סנחריב: **עברו בשני.** שמו הסוסים בירדן ונתמעטו המים עד שעברו: **אמצעיים בקומה.** זקופה ולא היו המים מגיעין אלא עד הגאוה יגיע: **שני.** כמו שמו: **שפלו עפר ברגליהם.** שלא היה שם מים כל עיקר: **קרני.** לשון מקור: **ס"ג וילא מלאך ה' ויך בשפנים אשור אמר רבי וכו'.** ולא גרסינן והא כתיב וילא מלאך ה' אלמא כל המחנה אשור היו אלא קפ"ה אלף ועניל קרני מאתים וס' רבואה: **שלנו.** קפ"ה אלף לאחר גייסות עגידי החיל שכן עולה לחשבון

[עי' תוס' מגילה כא: ד"ה אלמלא]

לכדאמרינן ארבעים וחמשה אלף בני מלכים שמנים אלף גבורים ששים אלף אחוזי חרב הרי קפ"ה אלף, אבל האחרים שמתו אין מספר כדאמר והשאר פרשים אין מספר: **כמה סכם.** המלאך: **סיד הגדולה.** יד הגדולה לא נאמר אלא "היד" דמשמע היד שעתידה וכו': **מגלך נטושה.** שהוזה מגלך בשול הפירות: **סוקק נאלו.** לחיל סאחריב להרגן: **אגב אריחא.** כשהלך לדרכך לפי תומך: **לבבל דבבך אשפפא.** לשולאך הארלאה והפחידו: **נשף.** נפח: **עשרים.** שהגעו יכול להטיף טיפה של דיו והייט יו"ד שנשאלו עשרה: **ושמואל אמר תשעים.** ונשאר בו עולות כטוקף זית שאין נשאלין בו אלא דבר מועט שנים או שלשה גרגרים בראש אמיר כן לא יתייר במאהנו אלא דבר מועט וכמה ארבעה וחמשה בסעיפיה פוריה ארבעה וחמשה והייט תשעה: **י"ד שנים ושלשים ארבעה וחמשים.** ר' יוחנן מקרא לא דייק להו אלא הכי קאמר אלו חמשה נשתיירו מהן סאחריב ושני בניו וקרא משמע כטוקף זית דמשייר מעט בראש ענף שנים או שלשה גרגרים כך יתייר לו מעט ד' או ה': **נבוכדנצר דכסיב.** גבי [חגגיה] מיתאלועזריה תואלו ולויה די רביעאה דמי לבר אלהין אלמא דחזא גבריאל והכירו בכבשן: **סנחריב ושני בניו.** דכתיב ויהי הוא משתחוה בית וגו': **לי אפשר לאמרו.** שהקדוש ב"ה בעצמו גלחו לסנחריב: **דאייתיתינהו לבנייהו.** כדאמרינן שהביא עמו ארבעים וחמשה אלף בני מלכים: לאנשי

[נדרים כו: תענית ז: מי פוקה יד.]

*לכה אותו אחרי המלאך יא מלאך - ע"ל רש"י ע"ל

מ"ב יפ

יפ

ועתידין לבוא עם גוג ומגוג, במתניתא תנא [אורך מרנהו ארבע מאות פרסי, רחב צואר סוסיו = ארבעים פרסי, סך מרנהו מאתים וששים ריבוא אלפים חסר חד בעי אביי: חסר חד ריבויא, או חסר חד אלפא, או חסר מאה, או חסר חד? תיקו. תנא ראשונים עברו בשרד שנאמר "והלך ביהודה שטף ועבר" אמצעיים עברו בקומה שנאמר "עד צואר יגיע" אחרונים העלו עפר ברגליהם ולא מצאו מים בנהר לשתות עד שהביאו מים ממקום אחר ושתו שנאמר "אני קרתי ושתיתי מים וגו'" (והכתיב) "ויצא מלאך ה' ויכה במחנה אשור מאה ושמנים וחמשה אלף (ויקומו) (וישכימו) בבקר והנה כלם פגרים מתים? אמר ר' אבהו הללו ראשי גייסות הן-אמר רב אשי דיקא נמי דכתיב "במשמניו רזון"-בשמנים ראית בהו, אמר רבינא דיקא נמי דכתיב "וישלח ה' מלאך ויכחד כל גבור חיל ונגיד ושר במחנה וגו' ויבא בית אלהיו ומיצאי מעיו שם הפילוהו בחרב" שמע מינה. במה הכם: רבי אליעזר אומר ביד הכם שנאמר "וירא ישראל את היד הגדולה" היד שעתידה ליפרע מסנחריב רבי יהושע אומר באצבע הכם שנאמר "ויאמרו החרטמים אל פרעה אצבע אלהים היא"-היא אצבע שעתידה ליפרע מסנחריב ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר: אמר לו הקב"ה לגבריאל-מגלך נטושה" אמר לפניו: רבונו של עולם נטושה ועומדת משששת ימי בראשית" שנאמר "מפני חרבות נדדו" וגו' ר' שמעון בן יוחי אומר אותו הפרק זמן בישול פירות היה אמר לו הקב"ה לגבריאל כשאתה יוצא לבשל פירות הזקק להם שנאמר "מידי עברו יקח אתכם כי בבקר בבקר יעבור ביום ובלילה והיה רק זועה הבין שמועה וגו'" אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי "אגב אורחך לבעל דבבך אישתמע" ויש אומרים בחוטמן נשף בהן ומתו שנאמר "וגם נשף בהם ויבשו" ר' ירמיה בר אבא אמר כפיים ספק להם ומתו שנאמר "וגם אני (הכתי) [אכה] כפי אל כפי והניחותי חמתי" ר' יצחק נפחא אמר אזנים גלה להם ושמעו שירה מפי חיות ומתו שנאמר "מרוממתך נפצו גוים", וכמה נשתייר מהם? לר' אמר *עשרה שנאמר "ושאר עץ יערו מספר יהיו ונער יכתבם" כמה נער יכול לכתוב? עשרה ר' שמואל אמר תשעה שנאמר "ונשאר בו עוללות בנוקף זית שנים שלשה גרגרים בראש אמיר ארבעה חמשה בסעיפיה" ר' יהושע בן לוי אמר ארבעה עשר שנאמר שנים שלשה [וכו'] ארבעה וחמשה רבי יוחנן אמר חמשה: סנחריב ושני בניו נבוכד נצר ונבוזר אדן: נבוזר אדן=גמרא, נבוכד נצר דכתיב "ורוח דרביעאה דמי לבר אלהין" ואי לאו דחזייה מנא הוה ידע, סנחריב ושני בניו דכתיב "ויהי הוא משתחוה בית נסרוך אלהיו ואדרמלך ושראצר בניו הכוהו בחרב" אמר רבי אבהו אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאמרו ביום ההוא "ינלח ה' בתער השכירה בעברי נהר במלך אשור את הראש ושער הרגלים וגם את הזקן תספה" אתא קודשא בריך הוא ואדמי ליה כגברא סבא א"ל כי אזלת לגבי מלכי מזרח ומערב דאייתיתינהו לבנייהו וקטלתינהו מאי אמרת להו? אמר *(להו) ההוא גברא בההוא פחדא נמי יתיב אמר ליה היכי נעביד? א"ל זיל ליה

ד"ק נמי" הסרחות אין בשאותם 185,000 ע"ל ידי מלאך כי ראשי גייסות

מ"ב

יפ

יפ

יפ